

Kristiansand
kommune

PROSJEKTERINGSANVISNING SPESIELL DEL

PA 02 – HELSEBYGG

Innhold

0	ORIENTERING	4
0.1	Generelt.....	4
0.2	Oppbygging av dokumentet	4
0.3	Ansvar for innkjøp av inventar og utstyr	5
1	DESIGNKRITERIER	7
1.1	Universell utforming.....	7
1.2	Byggeteknisk sikkerhet.....	7
2	SPESELLE KRAV BYGNINGSDELER	8
2.0	Bygning, generelt.....	8
2.3	Yttervegger	8
2.4	Innervegger	9
2.5	Dekker	10
2.6	Yttetak.....	11
2.7	Fast inventar	11
3	SPESELLE KRAV VVS-INSTALLASJONER	12
3.1	Sanitær	12
3.2	Varme	12
3.3	Brannslukking	12
3.5	Varmepumpe- og kuldeinstallasjoner	12
3.6	Luftbehandling	12
3.7	Komfortkjøling.....	13
3.8	Vannbehandling	13
4	SPESELLE KRAV ELKRAFTINSTALLASJONER.....	14
4.0	Elkraftinstallasjoner, generelt	14
4.3	Lavspent forsyning	14
4.4	Lys.....	14
4.5	Elvarme.....	14
4.6	Reservekraft	14
5	SPESELLE KRAV EKOM OG AUTOMATISERING	15
5.2	Integrert kommunikasjon.....	15
5.3	Telefoni og personsøking	15
5.4	Alarm og signal	15

5.5	Lyd og bilde.....	16
6	SPESIELLE KRAV TIL ANDRE INSTALLASJONER.....	17
6.1	Prefabrikkerte rom	17
6.2	Person- og varetransport	17
6.5	Avfall og støvsuing.....	17
6.6	Fastmontert spesialutrustning for virksomhet.....	17
7	SPESIELLE KRAV UTENDØRS	18
7.2	Utendørs konstruksjoner.....	18
7.3	Utendørs røranlegg	18
7.5	Utendørs ekom og automatisering	18
7.6	Veier og plasser	18
7.7	Park og grøntanlegg	18
7.8	Utendørs infrastruktur	18
8	VEILEDENDE ROM- OG FUNKSJONSPROGRAM HELSEBYGG	19
9	REVISJONSHISTORIKK	20

0 ORIENTERING

Dette dokumentet er en del av Kristiansand Kommunes prosjekteringsanvisninger (PA), og kravspesifikasjoner (KS) for byggeprosjekter. Dokumentene er delt inn i en generell del, PA 00, som gjelder alle byggeprosjekter, og ytterligere spesielle deler som omtaler tilleggskrav for ulike typer formålsbygg. I tillegg til de ulike prosjekteringsanvisningene skal også kommunens samlede kravspesifikasjon for bygningstekniske anlegg, KS 00, ligge til grunn for prosjektering.

Dette dokumentet angir prosjekteringsanvisningens spesielle krav til helsebygg, med hovedfokus på krav og funksjoner knyttet til omsorgssentre.

0.1 Generelt

Prosjekteringsanvisningens formål er å angi spesielle krav til prosjektering, utforming av bygget og uteområdet, krav til bygningens rom og funksjoner, samt belyse problemstillinger som må vurderes ved prosjektering og bygging av helsebygg.

Eiendoms egen prosjektavdeling er ansvarlig for prosjektgjennomføringen, herunder gjennomføring av tilbudskonkurranse og kontrahering av rådgivere og utførende entreprenør(er).

Byggeprosjektene gjennomføres i henhold til Eiendoms rutiner for prosjektgjennomføring. Disse er beskrevet i PA-bok for utførelses fasen.

Følgende interne deltakere fra Kristiansand kommune må det forventes å samhandle med i prosjektfasen:

• Prosjekteier (PE)	-	Eiendom, Bygg -og eiendomsforvaltning
• Byggherre (BH)	-	Eiendom, Bygg- og eiendomsforvaltning
• Prosjektleder (PL)	-	Eiendom, Bygg- og eiendomsforvaltning
• Byggforvalter	-	Eiendom, Bygg- og eiendomsforvaltning
• Bruker	-	Representant fra Helse og Mestring
• Kommunalområde	-	Helse og Mestring
• Bedriftshelsetjenesten (BHT)	-	Arbeidsmiljøutvalget (AMU)

Bedriftshelsetjenesten (BHT) skal få planene for nytt helsebygg tilsendt for gjennomsyn og kommentarer før endelig detaljprosjekt blir låst. Husbanken og statsforvalter må også involveres tidlig i forbindelse med søknad om investeringstilskudd. AMU må videre inkluderes og godkjenne tegninger før byggetillatelsen kan søkes.

0.2 Oppbygging av dokumentet

Kapittel 0, 1 og 8 informerer om krav og vurderinger som skal ivaretas i prosjektet.

Det er kun bygningsdelsdeler med spesielle krav for helsebygg som er omtalt i dette dokumentet på to- eller tresifret nivå i kap. 2-8- Dersom underkapitler iht. bygningsdelstabellen er utelatt fra dokumentet stilles det ikke spesielle krav og det henvises til generelle punkter i kravspesifikasjon KS 00.

0.3 Ansvar for innkjøp av inventar og utstyr

Internt i kommunen er man organisert slik at ansvar for anskaffelse av inventar og utstyr ligger på ulike enheter ifm. byggeprosjekter.

0.3.1 Områdets ansvar

Området har ansvar for å definere separate innkjøp og gjennomføre nødvendige anbudsprosesser innenfor følgende kategorier:

- Inventar og møbler til alle rom og funksjoner.
- Kontor- og konferansemøbler.
- Løse oppbevaringsskap til utstyr eller klær/sko.
- Lagerinnredning, bortsett fra i renholdssentral.
- Løse garderobeinnredninger, inkludert av- og påkledningsbenker.
- Gardiner og innvendige persienner.
- Telefoni- og nettverksløsninger, inklusive sikkert nettverk og trådløst nett for dette.
- Data- og IT utstyr med tilhørende UPS'er.
- Hvitevarer, hvis ikke integrert, og annen løs kjøkkeninnredning.
- Lydutjevningstutstyr
- Skilting innvendig og utvendig, orienteringsskilt, også skilt på dører. Skilting i og utenfor bygget skal være iht. Kommunens gjeldende profilmanual.
- Såpedispensere, papirdispensere, avfallsdunker, papirkurver m.m.
- AV-utstyr, inkl. evt. rigg.
- Maskiner og utstyr til spesialrom og spesialfunksjoner.
- Pasientløftere, også fastmonterte. Type må avklares i forprosjekt.
- Pasientteknologi som alarmanlegg, låssystem til beboerrom.

Disse skal derfor ikke medtas i anbudsbeskrivelsene for bygg med mindre innbygging/integrering i andre løsninger gjør dette naturlig. Prosjektet skal stå for oppkobling av teknisk utstyr og inventar som området kjøper inn dersom dette er angitt på forhånd.

0.3.2 Byggeprosjektets ansvar

Prosjektet ved Byggherren har ansvar for å inkludere innkjøp og gjennomføre nødvendige anbudsprosesser innenfor følgende kategorier:

- Faste garderobeinnredninger.
- Faste hyller i renholdssentral.
- Hvitevarer, hvis integrert.
- Teknisk skilt på dører og skilt med funksjon på teknisk rom.
- Renholdsutstyr

Disse skal medtas i anbudsbeskrivelsene og prises av entreprenør.

0.3.3 Relevante lover, forskrifter og veiledere

I tillegg til aktuelle lover, forskrifter og veiledere henviser til i PA 00 generell del, gjelder følgende for helsebygg. Listen er ikke uttømmende:

- Husbankens veileder for lokalisering og utforming av omsorgsbygg
- Arbeidstilsynets krav til helsebygg
- Teleslynger – kvalitetskrav og kontrollmålinger

1 DESIGNKRITERIER

Området lager rom- og funksjonsprogram for hvert enkelt prosjekt. Mal for generelt rom- og funksjonsprogram ligger vedlagt.

Lås og beslagsskjema med oversikt over adgangskontroll, nøkkelsystem, portvakt/calling og evt. fastmonterte deler av pasientvarslingsanlegget, utarbeides av tjenesten i samarbeid med prosjekteringsgruppen.

1.1 Universell utforming

Erfaring viser at krav om universell utforming alene ikke er tilstrekkelig for sykehjem. Alle arealer for beboere og transportarealer for utstyr, deriblant sykesenger, rullestoler, traller m.m., skal være terskelfrie.

Dimensjonerende rullestolsirkel skal ha en diameter på 1600mm.

1.2 Byggeteknisk sikkerhet

I sykehjem skal det legges vekt på enkle branntekniske løsninger med klare skiller og lettfattelige rømningsveger. Bygningen skal som hovedregel sprinkles pga økt krav til personsikkerhet. Det er viktig med en god strategi for internforflytning av beboere på samme plan i tilfelle brann. Forutsetter assistert rømning for alle beboere.

2 SPESIELLE KRAV BYGNINGSDELER

I dette dokumentet omtales ikke byggets generelle krav til bygningsdeler, kun de anlegg som gjelder spesielt for helsebygg. Dersom underkapitler ikke angir spesielle krav, henvises det til generelle punkter i kravspesifikasjon KS 00.

2.0 Bygning, generelt

Holdbarhet / bestandighet mot påførte skader som følge av spesiell slitasje, hærverk, vandalisme etc. må vurderes spesielt i rom og/eller i soner som kan være spesielt utsatt. Dette gjelder både innvendig og utvendig.

2.3 Yttervegger

2.3.1 Vinduer

Det er viktig å ivareta mulighet for lufting for kortere periode ved bruk av vinduer. Vinduene til lufting må være utformet slik at ikke beboer kan åpne vinduene og klatre ut. Gjelder alle plan.

Vinduene skal ikke strekke seg ned til golvet. De skal heller ikke være sprosser/skiller i ansiktshøyde i sittestilling. Blomsterbrett i beboerrom og beboerarealer. Høyde på brystning maks 70 cm over gulv på beboerrom.

2.3.2 Solavskjerming

Vinduer på beboerrom, kontorer, møterom, stuer og kjøkken eller andre oppholdsrom vendt mot Øst-Sør-Vest skal ha solavskjerming i form av ZIP-screen. Permanente løsninger som utstikkende hyller/riller er ikke tilstrekkelig skjerming.

2.3.3 Inngangspartier og ytterdører

Alle primæringanger på bakkeplan skal kunne benyttes av rullestolbrukere og skal være terskelfrie, det samme gjelder for dører til felles lufteverandaer og evt. takterrasser/gangbroer. Rene nødutganger kan være med anslagsterskel.

Inngangsparti skal ha dørautomatikk/døråpner med sensor på både ytterdør og innerdør ved sluser. Skal styres av adgangskontroll. Kortleser og døråpner plasseres slik at den er lett tilgjengelig for rullestolbrukere og intuitivt plassert i forhold til døren.

Hovedinngangsdør og personalinnganger skal ha kortleser/adgangskontroll. Forslag til lås- og beslagsskjema utarbeides av området i samarbeid med ARK før utlysning av konkurranse (sammen med rom- og funksjonsprogram).

Rømningsdører må håndteres særskilt med tanke på å tilfredsstille krav om rømning, samtidig som beboere og ansatte ikke skal kunne benytte dørene i det daglige. KAC bokser på avdelingene monteres som hovedregel over dører for å unngå utilsiktet åpning av beboere.

2.4 Innervegger

2.4.1 Innvendige dører

- Dører i sykehjem/omsorgsboliger skal generelt ikke ha mindre bredde enn 10M og ikke mindre enn 13M i beboerrom og andre dører hvor man skal transportere sykesenger.
- Dører skal generelt være terskelfrie så lenge det ikke er i strid med brann- og lydkrav
- Beboerrom skal ha lås med vriderknapp på innsiden i tillegg til eget låssystem.
- Dører i trafikkarealer som bør/skal være lukket skal utstyres med automatisk døråpning/knapp forriglet mot adgangskontrollanlegget.
- Medisinrom skal ha en egen nøkkellås som kun benyttes av sykepleier. Denne inngår ikke i tilgangen til masternøkkel.
- Brannporter og branngardiner skal unngås.

Dørlukkere og automatikk

- Alle dører i felles gangareal med gjennomgangstrafikk skal ha dørautomatikk.
- Dørlukkere skal ha justeringsmulighet for lukkekraft og - hastighet, samt mulighet for innstilling av endeslag. Minimum åpningstid skal være 30 sek.

2.4.2 Innervegger og overflater

Vegger skal bygges slik at de er lette å vedlikeholde på sikt. Veggene skal ha platekledning som tåler støt og skal ikke kles med glassfiberstrie. I spesielt utsatte områder som bak senger, rundt heiser, ved inngangsparti og andre arealer som lett blir påkjørt med rullestoler, traller og senger skal det medtas plater som f.eks AstruPanel eller tilsvarende. Endelig omfang av bruk av plater avklares med området basert på behov knyttet til målgruppe for tjenesten.

Hjørnebeskyttelse skal enten være hvit eller i rustfritt stål.

Spikerslag for spesialinnredning som HC-støtter, servant, vegghengt toalett, dusjhåndtak og dusjsete må alltid medtas på beboerbad selv om det ikke monteres i prosjektet.

Vegg mellom bad og beboerrom må utformes slik at takheis kan gå sømløst fra et rom til et annet, med skap for plassering av motor og skinner som er innfelt i himlingen.

Rom som kun forberedes for takheis skal bygges tilsvarende de rommene som får montert takheis i prosjektet. Åpning mellom vegg og tak må midlertidig tettes.

Enkelte rom kan ha økt grad av lydisolering. Se rom- og funksjonsprogram.

2.5 Dekker

Gulvoverflater generelt

Bad i tilknytning til beboerrom skal ha fall mot sluk på hele gulvet og i tillegg lokalt fall fra 50 cm før toalettskål og inn mot sluk i dusjnise.

I enkelte rom som fellesstuer og tilstøtende kjøkken skal det legges ekstra vekt på hjemlighet og man skal vurdere bruk av banebelegg som imiterer tregulv. Gulvet legges med oppkant og det monteres lister utenpå oppkanten for økt grad av hjemlighet.

Beboerrom, fellesrom og trafikkarealer

Belegget må tåle hard bruk og være tett for å hindre at søl trenger ned i- og under gulvet.

Toaletter og dusjrom med tilstøtende garderober

Sklisikkert vinylbelegg, hvor beleggets sklihemmende egenskap etableres ved hjelp av ujevnheter / knotter. Sklisikre belegg med tilsats av harde partikler ønskes ikke.

Andre våtrom

Alle våtrom skal ha belegg med oppbrettet avslutning mot vegg.

Faste himlinger

Må være klargjort for- eller montert innfesting for takheiser på alle beboerrom og bad i tilknytning til rommene. Plassering må koordineres med plassering av sprinklerhoder, belysning, innredning og innblåsing av ventilasjonsluft.

I alle beboerarealer må det vurderes hvilken grad av fast himling som kan etableres, samt høyest mulig visuell kvalitet på systemhimling dersom det benyttes.

2.6 Yttertak

Det er ikke ønskelig med fordrøyning av vann på tak.

2.7 Fast inventar

Garderobeskap i beboerrom bestående av 3 høyskap med 1 heng-del.

2.7.1 Kjøkken

Endelig løsning defineres av området i rom- og funksjonsprogram. Følgende punkter er tilleggskrav for helsebygg, utover krav beskrevet i KS 00, kap. 2.7.1:

- Som utgangspunkt skal det være ett kjøleskap og ett kjøl-/fryseskap per kjøkken.
- Plombert oppvarmingsovn og vanlig ovn, samt mikrobølgeovn i god betjeningshøyde.
- Tilstrekkelig benkeplass til ren/uren sone jfr. krav fra Mattilsynet.
- Oppvaskmaskin(er) skal monteres 30cm over gulv.
- Mulighet for å låse minst 1 skuff.
- Utskjæring for- og montasje av integrerte hvitevarer (platetopp og ventilator) må være inkludert i prisen.

3 SPESIELLE KRAV VVS-INSTALLASJONER

I dette dokumentet omtales ikke byggets generelle krav til VVS-tekniske anlegg, kun det som gjelder spesielt for helsebygg. Dersom underkapitler ikke angir spesielle krav, henvises det til generelle punkter i kravspesifikasjon KS 00.

3.1 Sanitær

Høydejusterbare vegghengte toaletter og vask på beboerrom. Ergonomisk plan for støtter på vegg, vask og dusj. Klappsete på veggen. Speil over vasken. Skap til oppbevaring av håndklær, hygieneartikler m.m. Ingen dusjforheng.

Dusjstyr skal være komplett med termostatstyrt dusjbatteri, garnityr, veggstang og bideslange. Dusjarmatur monteres med UK 90 cm over gulv.

Alle håndvasker på personaltoalett og kjøkken skal ha berøringsfritt armatur. Håndvask på kjøkken må være åpen under for å kunne komme til med rullestol.

På varmt forbruksvann skal det monteres en Jurgomat eller tilsvarende som hindrer skolding. Særlig aktuelt ved fjernvarme eller høytemperatursanlegg ellers.

Skyllerom må ha 100mm avløp til bekkenspyler.

3.2 Varme

Det skal være vannbåren varme i gulv i beboerrom og andre oppholdsrom.

Romfølere må plasseres i nærheten av seng og oppholdsareal.

På et omsorgssenter har man et permanent kjølebehov parallelt med et jevnt varmebehov i form av forbruksvann og oppvarming på beboerrom. Løsninger som kombinerer disse to skal vurderes og vektlegges.

3.3 Brannslukking

Bygg skal sprinkles for økt personsikring.

3.5 Varmepumpe- og kuldeinstallasjoner

Kjølerom for minst følgende funksjoner: Kjølt søppel, skittentøy, og stort felles kjølerom for mottak av mat.

3.6 Luftbehandling

Kanalnett og plassering av aggregater må utformes slik at man kan levere ulik lufttemperatur på rom hvor beboere oppholder seg over tid, og andre rom som primært brukes av ansatte og har en mer sekundær funksjon.

Tilluftstemperatur er generelt mye høyere på et omsorgssenter enn andre formålsbygg slik at anleggene må dimensjoneres for dette. Normal romtemperatur på et omsorgssenter ligger mellom 23 og 25 grader.

Ventilasjonen må også dimensjoneres for en økt luktbelastning etter morgenstell, mellom kl 8 og 11 alle dager. Da må samtlige avtrekk på bad kunne åpnes samtidig opp for en økning i luftmengde, i forhold til normal hastighet ellers i døgnet, som er tilstrekkelig til å fjerne lukt uten at man må ty til vinduer for lufting. Styres enten på ur og via en bryter per bad, alt ettersom hva som er mest hensiktsmessig.

Frisør- og fotterapirom skal ha eget avtrekk etter gjeldende yrkeskrav.

Medisinrom skal ha punktavtrekk med overbygg på arbeidsbenken, for blanding av medisiner. Denne skal kunne slås på og av med bryter i direkte nærhet til avtrekket.

Det skal ikke monteres DX-kjøling/varme i noen ventilasjonsanlegg.

3.7 Komfortkjøling

Det må legges til rette for kjøling på alle oppholdsarealer som gjør at man klarer å holde temperaturen under 22 grader selv med en dimensjonerende utetemperatur på 27 grader. Frikjøling med større luftmengder på lavere temperatur på natt kan gjøres som et minimumstiltak.

3.8 Vannbehandling

Det skal monteres vannbehandlingsanlegg for å forhindre vekst av legionella på bygget. Type anlegg vurderes i hvert tilfelle basert på størrelse på bygg og brukergruppe. For større omsorgssentre skal det monteres vannbehandlingsanlegg som i tillegg fjernovervåker vannforbruk per døgn for å kjapt identifisere sisterner og kraner som lekker.

På mindre bygg (<1500 kvm) eller der hvor vannforbruket er mer knyttet til dagdrift skal det monteres Bauer eller tilsvarende som gir en tilstrekkelig beskyttelse uten store driftskostnader.

Endelig type skal avklares med forvalter og energiforvalter.

4 SPESIELLE KRAV ELKRAFTINSTALLASJONER

I dette dokumentet omtales ikke byggets generelle Elkraft-anlegg, kun de anlegg som gjelder spesielt for helsebygg. Det henvises til generell kravspesifikasjon KS 40 – for elektro. Ved uoverensstemmelser mellom generell- og spesiell del (denne prosjekteringsanvisning), gjelder spesiell del.

4.0 Elkraftinstallasjoner, generelt

Stikk på kjøkken, gjelder også kjøkken på beboerrom, skal ha timer/tidsstyring. Stikk til kaffetrakter, vaffeljern og vannkoker skal ha egne kurser

4.3 Lavspent forsyning

Det skal monteres komfyrvakt.

4.4 Lys

- Alle korridorer og fellesarealer må ha nattlys som kan dempes til veldig svak belysning
- Belysning på alle beboer- og oppholdsrom, samt korridorer mellom disse, skal styres med lokal hjuldimmer. Gjelder også for møterom/aulaer eller tilsvarende rom.
- I korridorer på avdelingene må det være endevender med dimmemulighet begge plassene.
- LED paneler og lamper i korridorer skal ha opalprismatisk avdekning.
- Lys i beboerrom og beboerarealer bør være av typen døgnrytmebelysning.

4.5 Elvarme

Bør vurderes dersom det skal installeres solceller på tak for mulig utnyttelse av overflødig kraft.

4.6 Reservekraft

Det skal prosjekteres og leveres nødstrømsaggregat som kan holde hele bygget med strøm i minst 24 timer uten å måtte fylle drivstoff. Nødstrømsaggregatet skal dimensjoneres for 1,25 ganger maks effekt. Dersom det planlegges med et byggetrinn 2 på samme sted så skal enten nødstrømsaggregatet dimensjonere for begge byggetrinn eller det settes av plass til en utvidelse/utskiftning av aggregat i aggregatrom. Eksos fra aggregat må ikke komme i konflikt med inntak på ventilasjon for bygget.

Lading av elbiler skal ikke dekkes av nødstrømsaggregat.

5 SPESIELLE KRAV EKOM OG AUTOMATISERING

I dette dokumentet omtales ikke byggets generelle krav til tele- og automatiseringsanlegg, kun det som gjelder spesielt for helsebygg. Dersom underkapitler ikke angir spesielle krav, henvises det til generelle punkter i kravspesifikasjon KS 00.

5.2 Integrert kommunikasjon

Beste mulige kapasitet på nettverkskabling mtp fremtidig utvikling av teknologiske løsninger

Eget trådløst nett til pasientteknologi/alarmanlegg.

Radiobaser og annet fast utstyr til alarmanlegg prosjekteres sammen med aktuell leverandør og bruker, og i tråd med målgruppen for helsebygget.

Tilrettelegge for fremtidig kablet oppkobling av kamera i alle beboerrom med data og strøm

Datapunkter til TV i alle beboerrom og i fellesarealer

5.3 Telefoni og personsøking

Porttelefon

Det skal monteres porttelefonanlegg for sykehjem, bofellesskap og omsorgsboliger ved hovedinngang og ved andre innganger besøkende/leverandører kommer til å benytte.

Ringesignalet fra porttelefonablå på sykehjem og bofellesskap skal kobles opp mot trådløs telefon til vaktpersonell. Oppkall skal inneholde informasjon om hvilken inngang det ringes fra. Dørene skal kunne låses opp fra trådløs telefon.

Anlegget skal være høyttalende med toveis tale og må kommunisere med adgangskontrollanlegget for opplåsing av dør/port for hovedinnganger og ev. innkjøring til parkeringskjeller. I tillegg skal det på bofellesskap og på omsorgssenter installeres videokamera ved innganger knyttet mot porttelefon.

5.4 Alarm og signal

5.4.1 Brannalarm

Det skal monteres fullverdige brannmannspaneler på alle vaktrom og i tilknytning til hovedpauserom dersom det ligger langt unna vaktrom. Anlegget skal kunne testes seksjonsvis slik at belastningen på beboerne blir minimal.

Det skal leveres talevarslingsanlegg i alle beboerarealer. Klokker kan vurderes i tekniske rom og andre mer sekundære arealer.

5.4.2 Adgangskontroll, innbruddsalarm og overfallsalarm

Adgangskontroll

Videre vil det være behov for adgangskontrollanlegg for dører til avdelingene og spesialrom hvor en ønsker begrenset adgang. Ved inngang til medisinrom installeres berøringsfri kortleser med tastatur for PIN-kode. Se for øvrig forslag til lås- og beslagsskjema fra området.

Det leveres programvare og utstyr for programmering av adgangsbrikker. Brikker og kort med «kjent teknologi» skal kunne benyttes om hverandre på anlegget slik at personer utenfra kan få tilgang på egne ID-kort som f.eks. HMS-kort. PC med programvare for adgangskontrollanlegg leveres med UPS for inntil 10 minutters bortfall av strøm. Prosjektet skal levere 200 brikker/kort for nye omsorgssentre.

Anlegget skal kunne programmeres slik at dørene oppdeles i ulike tidssoner med fri adgang (åpen dør), begrenset adgang med kort, begrenset adgang med kort/kode og stengt. Det skal til enhver tid være mulig å bestemme hvilke personer (kort) som skal ha adgang til de ulike dørene.

Internt i bygget ønsker man helst å sikre flyten med passeringssalarmer, som hovedregel skal dører og heiser være åpne for publikum. Det skal imidlertid være mulig å stenge av en etasje med adgangskontroll - f.eks. til parkeringsanlegg for tjenestebiler eller andre arealer som kun er til ansatte.

Innbruddsalarm

Avklares nærmere per prosjekt. For omsorgssenter er hovedregelen at det ikke leveres innbruddsalarm ettersom bygget er i drift hele døgnet.

Pasientsignal

Bygget skal tilrettelegges for oppsett og bruk av alarmanlegg i tråd med gjeldende innkjøpsavtale for slike systemer.

Ved opparbeidelse av hagen skal det anlegges varslingsløyfe for passeringssalarm rundt hele området.

5.5 Lyd og bilde

Det skal være mulighet for å koble til TV og internett i alle beboerrom og fellesrom.

Teleslynge eller annen teknologi som tilrettelegger for hørselshemmede etableres i felles oppholdsrom, inngangsparti og i ett eventuelt dagsenter.

Det treffes tiltak for begrensnings av overhøring mellom slyngene.

Lydanlegg er definert som egen brukerstyrt entreprise der det skal medtas røranlegg og fordelingsskap for seinere kabling av anlegget.

I Aula/samlingsrom eller lignende skal det legges til rette for audiovisuell overføring fra Kilden eller tilsvarende med PA utstyr. Det skal etableres anlegg med prosjektor, lerret og høyttalere som fungerer som et helhetlig anlegg med enkelt «plug and play» brukergrensesnitt med både kablet og trådløs oppkobling.

6 SPESIELLE KRAV TIL ANDRE INSTALLASJONER

I dette dokumentet omtales ikke byggets generelle krav til andre installasjoner, kun det som gjelder spesielt for helsebygg. Dersom underkapitler ikke angir spesielle krav, henvises det til generelle punkter i kravspesifikasjon KS 00.

6.1 Prefabrikkerte rom

Kjølerom for minst følgende funksjoner: Kjølt søppel, skittentøy, og stort felles kjølerom for mottak av mat.

6.2 Person- og varetransport

Heiser for persontransport skal ha heisstol med innvendig bredde x dybde min. 140 cm x 240 cm – (båreheis) jfr. Husbankens veileder for utforming av omsorgsboliger og sykehjem. Heisene skal i normal bruk ikke gi støynivå i tilstøtende arealer høyere enn det som er angitt for klasse C i NS 8175 1. utgave 1997. Leveransen skal være iht. heisdirektivet og NS (EN) 81-70 Handikapeiser.

Dersom noen går inn i heisen uten å trykke på knappene skal heisen automatisk bevege seg til en annen etasje og åpne dørene. Dette for å unngå at en beboer blir stående fast i heisen over tid.

Dersom det er flere etasjer i bygget og man er avhengig av heis for å komme ut på bakkenivå er det svært hensiktsmessig med to heiser for å sikre drift ved heisstans eller oppgradering av heis på sikt.

6.5 Avfall og støvsuing

Det skal være innvendig avfallsrom. Mat- og restavfall settes i egne kjølerom. Dimensjoneres for 12-15 grader.

Installasjon av søppel-/avfallskomprimator kan være et tiltak for å redusere behov for areal på søppelrom. Vurderes sammen med bruker.

Det skal prosjekteres løsning for avfallshåndtering med avfallssjakter. Avfallssjakter skal være dimensjonert for minst 100 liters sekker. Avfallssjakter skal være låsbare.

6.6 Fastmontert spesialutrustning for virksomhet

Brukerstyrt entrepris. Se RF.

7 SPESIELLE KRAV UTENDØRS

7.2 Utendørs konstruksjoner

Evt. gjerder montert rundt uteområdene skal være tette og minst 1500mm høye. De skal brytes av med vegetasjon og plasser til varig opphold for å ikke bli en tett vegg. Murer bygges som hovedregel i betong, ikke naturstein.

Mengde gjerder skal begrenses gjennom bruk av naturlige avgrensninger ved hjelp av bygningssmassen, evt. uteboder, gapahuk o.l.

7.3 Utendørs røranlegg

Dersom det installeres snøsmelteanlegg må det beregnes tilstrekkelig avrenning slik at man unngår issvuller langs de områdene som har snøsmelteanlegg.

7.5 Utendørs ekom og automatisering

Porter må ha adgangskontroll og kunne fjernåpnes via callinganlegg som ytterdører.

7.6 Veier og plasser

Disse skal som hovedregel ha faste dekker som asfalt, betongbelegg eller kombinasjoner av disse, gjerne differensierte dekker for kjøre- og gangarealer. Det skal legges særlig vekt på enkelt renhold og vedlikehold. Belegg nær innganger skal tåle høytrykksspyling. Ved utforming av trafikkarealene skal estetiske sider tillegges stor vekt.

7.7 Park og grøntanlegg

Alle hageanlegg skal ha sittemuligheter som benker/stoler. Benker/stoler skal ha god sittekomfort, armlener og ryggstø og skal være utformet som en tradisjonell parksofa. Benkene skal være solid utformet, tåle offentlig bruk og tåle å stå utendørs hele året.

7.8 Utendørs infrastruktur

Utomhusplanen skal omfatte løsning for trafiksikker henting og bringing av eldre personer, og det må legges vekt på sikkerhet i forhold til parkering, servicetrafikk etc.

Det skal være mulig å kjøre helt frem til hovedinngangen.

Utendørs arealer skal tilrettelegges for bevegelseshemmede og personer med demens. Det skal legges til rette for trygge utearealer som beboere kan benytte på egenhånd.

Planen skal omfatte løsning for oppbevaring og henting av avfall.

8 VEILEDENDE ROM- OG FUNKSJONSPROGRAM HELSEBYGG

Skittentøyrom

Det skal tilrettelegges areal for håndtering av skittent tøy. Dette må være et godt ventilert kjølerom. Kan bygge sammen med eller i tilknytning til interne avfallsrom. Bygges som våtrom med sluk, vask og uttak til spyleslange. Lagring av rent tøy skjer på eget rom.

Frisør

Prosjektet legger opp til og tar med eget avtrekk for frisør. Avtrekket kombineres med fotterapeutrom dersom hensiktsmessig.

Fotterapeut

Prosjektet legger opp til og tar med eget avtrekk for fotterapeut. Avtrekket kombineres med frisørrom dersom hensiktsmessig.

9 REVISJONSHISTORIKK

Endringer siden forrige revisjon:

Ny layout, dokumenttittel og nummer og samkjørt med PA 00 / KS 00 generell krav uavhengig av byggtipe. Krav er fjernet fra dette dokumentet dersom omtalt i generell PA / KS.

Historikk:

Utgave, status	Skrevet av	Dokumenteier	Godkjent dato
1.0, OF	Erik Loland Vangsnes	Eiendomssjefen, Eiendom	01.01.2023

Utgaver som er offisielle skal skrives som 1.0, 2.0, 3.0 etc. og med status OF = Offisiell.

Utgaver som er Under Arbeid (UA) skal skrives som 0.1, hvis dette er en ny arbeidsbeskrivelse og 1.01, 2.01 etc. når det er forbedringer til offisielle arbeidsbeskrivelser.